

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 46.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 13. novembir 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið verður bílagt á postnum, brævasvarnarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11—5. Telf. 114.

TAD LÝTUR MARGHATT-LIGT út nú eina tíð innanfyri sambandið. »Dimma-lætting« er skrydd í tøn, hvat ið politikki viðvíkur — nú er tað einaferð tarin, hon handfer. Ikki eitt einasta geisp frá Andr. Sámalsyni, hann plagar annars at vera fittur til at greiða frá, hvussu til stendur, og hvat ið kann væntast úr ríkisdagsstarvinum. Hann er vanur at hupa og hupa, ja, til tíðir hovar hann uppí fleiri »Dimmalættingar«. Men nú — tað letur ikki í honum! Hann »hopar« kanska uppá at fáa eitt sindur burtur av tollinntøkunum, ið harra Neergaard ber fram uppskot um. »Nakað skal aftur í barns stað«, sigur orðatakið og sjálvsagt skal Andrass fáa okkurt heimaftur við sær í staðin fyri lottaríð, ið fór í hundarnar.

Tegn er komin á »Dimmu«, og kann tað eisini vera, at blaðstýrarin, ið stutt síðani er aftirkomin frá *Bologne-sur-mer*, er farin at kanna eftir, hvussu langt blaðið hevur verið frá tí somuliga, meðan hann hevur verið burtur, og ímeðan letur hann »Dimmu« fara út við tungari byrðu av myndum á bakinum. Ein hvíld, ein friður og tegn er komin á »Dimmu« eins og angur skuldi verið komin á hana. Angur yvir alt sít ónyttustrið, ið bert stóð um sjálvt striðið.

Órðvisi er við »Føroyatíðindi«. Tað glepsar og glettir á tonn í sama lagið, enn sum áður — og tað er skiligt. Tí »Føroyatíðindi«, veit hvat tað starvast og og stríðist fyri, handilsstandin ella keypmannsstandin, sum standurin eisini nevnt. »Føroyatíðindi« hevur tikið sær uppá at stríðast fyri seg sjálvan, blaðið, mannin og menninar, ið eru innanfyri tann standin. Líka sektin bryggjar tað seg um samfundsspurningar. Teir liggja tí blaðstýrara fjarri enn fjart. Hann oysir ein langan blaðspolin fyri og annan eftir, ið vígdur eru »det private Initiative«. Og hann drívur á alt tað hann er mentur, at »forklára« og »bevisá«, á sín vanligu hátt, hvussu væisignað alt »private«-sturv er.

At stórar »privatar« fyrirkur, drívnar av sama »prisaða« privata initiativinum, syndrast og sorlast ella rópa um hjálp — liggja á knæ fyrri tí »offentliga« — tað ger ikki blaðstýranum á »Føroyatíðindi« mun. Hann lamm-

enterar víðari í somu skúru. Hann hevur já tikið við sínum starvi við fullum huga, og tað gongur her upp í upp.

Men hættisligt og vandamik-ið er tað, viku út og viku inn, ár út og ár inn at »forklára« og »bevisá«, at tað, ið er skeivt er, er rætt, og at tað, ið ikki heldur, skal vera álftandi o. s. fr.

Stor Arbejdersejr ved de engelske Kommunevalg.

Sejren skaber Rædsel hos de Konservative. Arbejderpartiet har nu Flertal i 27 af de 80 Kommuner, hvori der var Valg. »Times« forlanger indkaldt til Konservativt Partimøde.

(Fra vor Korrespondent).

London.

Det endelige officielle Valgresultat foreligger nu. Der har været Valg i 80 af Englands og Wales største Byer og Opgørelsen viser, at Arbejderpartiets Sejre er endnu større, end man fra Begyndelsen havde antaget. Der er ialt vundet 265 Mandater. I 27 af de 80 Kommuner, i hvilke der var Valg, har Arbejderpartiet nu Flertallet.

Det saakaldte Reformparti, der bestaar af Liberale og Konservative, har mistet 201 Mandater og kun vundet 21. De Liberale har vundet flere end de har tabt. De har faaet 146 nye Mandater og tabt 48. De saa saakaldte Uafhængige har tabt 41 Mandater.

Den største Valgsejr tilkæmpede Arbejderpartiet sig i Londons forskellige Kommuner. I Islington erobrede Arbejderpartiet 14 Mandater og fik tre Gange saa mange Repræsentanter som det havde i Forvejen. I Finsbury, ogsaa en af Londons mindre Kommuner, vandtes 13

Jå, mangar eru uppgávnarnar, ið forbeinaðir afturhaldsmenn taka sær uppá. »Dimma« stríðist fyri stríðnum og »Føroyatíðindi« skal »bevisá« og »forklára«, hvussu væl tað ómøguliga er møguligt. Henda seinra uppgávan er verri at koma til rættis við. Tað skal ein góður »akademikari« til at greiða hana. So mikið er vist.

Mandater, hvorved Arbejderpartiets Flertal sikredes. Ogsaa i Heynack vandtes en smuk Sejre, idet Arbejderpartiet fik 12 nye Mandater.

Foruden i Finsbury har Partiet denne Gang vundet Flertal i Leith, Leicester, Derby, Vendon og Rotherham.

Resultaterne lover, at naar der skal finde Valg Sted i den anden Halvdel af de engelske Kommuner, vil Socialdemokratiet vinde Flertal i saa godt som dem alle.

Konservativ Rædsel.

Den konservative Presse, der skrev, at Valgene ingen politisk Interesse havde, har nu forandret Tone, idet Hovedorganet »Times« i en meget alvorlig Artikel forlanger, at der skal indkaldes til et Møde af de konservative Ledere, hvor man kan diskutere og fastslaa, hvad der er Grunden til den Katastrofe, som har ramt det konservative Parti ved de kommunale Valg.

paa Tæerne og Hænderne. Som om det gjorde Sagen bedre.

Kommissionens Flertal gør derpaa opmærksom paa, at hvis man vil forbyde denne Arbejds metode, saa vil en Række af Somerset-Minere være nødt til at lukke, idet det saa vil være umuligt at faa de brudte Kul frem til Skakterne.

Men man ender dog med at henstille til Grubejerne at søge gennemført nye og moderne Metoder. Saadan har andre Steder vist sig at svare god Regning.

Men under Jorden kravler de ulykkelige Drengene videre. En Tilværelse værre end Dyr. For at tjene en Løn, der ikke byder dem andet over Jorden end Sult og Savn, men ikke et Korn af Livets Herlighed.

Aftursvar til blaðstjóra „Føroyatíðindi“s.

Viðvíkjandi teirri sök, ið javnaðarmenn lögdu inn á ting um lönrandan til arbeidararnar ella »Kreditens Aflossning«, sum sakin nevndist á tingi, skrivaðu tygum, hr. blaðstjóri, at krediturin var ein kreftsjúka fyri okkara føroyska samfelag; men at krediturin kundi ikki avloysast, uttan tingmenningu eina skipan í lag, soleiðis at tann gamla skuldin kundi rindast fyrst.

Hettar helt eg vera beint, og havi eg tessvegna tjakast við tygum um vegin, ið best mundi vera gongdur. Eg meinti, at tann beinasti vegur var at fáa eitt lán til vegar.

Hettar halda tygum vera ógjörligt. Men tá eg so spurdi tygum, hvønn veg tygum meintu at vera gonguligan, tá leggja tygum yvir á ein annan bógv og siga: »Det maa nemlig, efter vor Opfattelse, i hvert enkelt Tilfælde være Fordringshaverens og den gældbundnes Sag at finde den mest tjenlige Vej ud af Uforet.« Tygum vilja alto fyrst hava lögtingsmenn at skipa viðurskiptini millum keypmenninar og teir, ið skylda, og síðan siga tygum, at slíkt kemur lögtingsmonnum einki við. Tá tygum kunna skriva soleiðis beint tvørtur ímóti tygara egnu orðum, so er tað vónleyst at tjakast við tygum longur. Men tessvegna at greinir mínar hava givið tygum høvi til at gera álöp á allheims javnaðarrørslu og sjálvandi mest á hin føroyska javnaðarflokkin, so má eg einaferð enn skriva nokur orð. »Ved Hr. Danbjørg i det hele taget ikke, at den socialistske Politikens ene store Chance bestaar i at udsaa Had

til dem, hvis Initiativ Arbejderne alene kan takke for, at han har Muligheder for at skabe sig en taalelig Eksistens?» Hesi oró tygara vilja nokk á føroyskum máli siga, at javnaðarmenn royna at ósa arbeidararnar upp ímóti kapitalistunum, sum jú eiga lívið í arbeidsflokkinum. Hartil er at siga, at javnaðarmenn hata ikki kapitalistarnar; men vit hata kapitalistandan. Vit geva tygum, hr. blaðstjóri, rætt í, at kapitalistarnir eiga lívið í arbeidsmonnum; men samstundis halda vit tað fram, at kapitalistarnir eisini liva av arbeidsmonnum. Vit halda tað vera rætt, at hvør livir av øðrum, t. v. s. við samarbeiði; men vit halda tað vera skeivt, at annar parturin skal hava næstan allan vinningin, meðan hin parturin lifur hungur og neyð.

Vit javnaðarmenn geva tygum, hr. blaðstjóri, rætt í tí fyrsta, tygum skrivaði nevnliga tað, at lögtingið má koma Føroyingum úr tí ófori, sum krediturin hevur fært við sær, t. v. s., at lögtingsmenn muga á ein ella annan hátt fáa beint ta gomlu skuldina av vegnum; men nú skriva tygum, at slíkt kemur lögtingsmonnum einki við. Nú kunnu vit ikki fylgja tygum; tí vit meina, at tað er kapitalistandin, sum fær tygum til at skriva, at keypmenn og teir, ið skylda, muga sjálvir dragast. Og kapitalistandin hata vit; tí vit vita, at hann altíð skaðar tann minna mannin. Hesa ferð er tað skiligt, at tann minni maðurin verður við sviðið soð; skal alt ganga eftir »Føroyatíðindi«s boðum, so verður eitt av hesum tveimum: annaðhvort verður alt við tað gamla, ella má sakforarin koma uppí leikin. Okkum dámar ikki, at alt verður við tað gamla, soleiðis at keypmenn framvegis skulu goyma lön arbeidarans; tí tá er arbeidarin undir formyndarskepi. Hann veit ikki, hvussu til stendur, og hann kann ikki keypa sínar vörur har tær eru billigastar. Hetta ferir við sær, at hann kemur djúpari og djúpari í skuld til keypmannin, inntil hurðin verður afturlatin fyri honum, og hann og konan og börnini sita svong og kold, meðan kavarok og vetrarstormar leika um foldina. Slíkt má fyriryrgjast; men tað gerst einans á tann hátt, at allir arbeidarar standa saman um javnaðarflokkin. Arbeidsmenn mega ikki lata seg blinda av kapitalistandanum, sum kann siggja vakur út í afturhaldsblóðunum og tykist mongum, sum um hann er reinur og góður; men av og á kemur hestahógurin

Oprørende Afsløringer af Arbejdsforholdene i de engelske Kulminer.

Drengene maa kravle frem paa Hænder og Fødder med Sæletoj om Livet og Skuldoren.

(Fra vor Korrespondent).

London.

Minerne i Somerset er almindeligt bekendt for elendige Arbejdsforhold. Men saa frygtelige, som det nu oplyses for en af Mineminieteriets Kommissioner, havde vist ikke mange tænkt sig Minearbejdernes Kaar.

Det oplyses saaledes, at Kulbrydningen i mange Tilfælde foregaar i saa lave Minegange, at det ikke er muligt at bevæge sig oprejt ad disse. Som følge heraf kan Grubehestene heller ikke anvendes her. Man har derfor maattet gaa frem paa anden Maade for at faa det brudte Kul transporteret fra Brydningsstedet til Skagtaabningerne.

Man har — fortæller vor Partifelle, Lederen af Somerset-

Minearbejderne Fred Swift — konstrueret Kørrer uden Hjul. Foran disse spænder man Drengene paa 16—17 Aar. De iføres Sæletoj, som fæstes om Livet og Skuldre, og kravler saa paa Hænder og Knæ med den tunge Last slæbende efter sig de lange Veje ad de lave Minegange, frem til Skakterne. Det er en barbarisk og nedværdigende Arbejds metode.

Man skulde forsværge det, men sandt er det, at Flertallet i den paagældende Mine-Kommission, som vel at mærke ikke selv er Arbejdere, ikke synes, at det hele er saa slemt. Man svarer paa Hr. Swifts Kritik, at det ikke er »helt« rigtigt, at Drengene maa kravle paa Hænder og Knæ. Nej, de kravler